

Енергетична незалежність сільських територій як пріоритетна модель розвитку: міжнародний та вітчизняний досвід

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Академія WSB

Опольський університет

Національний аграрний університет Вірменії

Азербайджанський державний аграрний університет

Азербайджанський університет кооперації

Енергетична незалежність сільських територій як пріоритетна модель розвитку: міжнародний та вітчизняний досвід

Матеріали

I Міжнародної науково-практичної конференції

20 травня 2020 року

Полтава
2020

Редакційна колегія:

Аранчій В. І. – ректор Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук, професор.

Горб О. О. – проректор з науково-педагогічної, наукової роботи, Полтавської державної аграрної академії, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Калініченко А. В. – професор Інституту технічних наук Опольського університету, доктор сільськогосподарських наук, професор Полтавської державної аграрної академії.

Писаренко П. В. – перший проректор Полтавської державної аграрної академії, доктор сільськогосподарських наук, професор.

Рафал Ребілас – проректор з міжнародних відносин Академії WSB, доктор економічних наук, професор.

Чайка Т. О. – начальник редакційно-видавничого відділу Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук.

Яснолоб І. О. – доцент кафедри підприємництва і права, начальник науково-дослідного сектору Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук, доцент.

Енергетична незалежність сільських територій як пріоритетна модель розвитку: міжнародний та вітчизняний досвід : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 20 травн. 2020). Полтава : РВВ ПДАА, 2020. 190 с.

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної конференції за результатами досліджень щодо забезпечення енергетичної незалежності сільських територій як пріоритетної моделі розвитку з урахуванням міжнародного та вітчизняного досвіду.

Збірник тез є частиною науково-дослідної теми Полтавської державної аграрної академії «Концепція розвитку енергоефективних і енергонезалежних сільських територій задля зміцнення конкурентоспроможності національної економіки» (номер державної реєстрації 0119U100028 від 10.01.2019 р.).

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика розвитку сільських територій на засадах енергоефективності й енергонезалежності.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних та відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Кирилюк Н. О.

Використання інноваційних технологій у формуванні та функціонуванні енергоефективних й енергонезалежних сільських територій..... 141

Климчук О. В.

Кластерні підходи у виробництві біопалив для забезпечення енергетичної незалежності АПК 144

Писаренко П. В., Безсонова В. О.

Біоенергетика як перспективна енергоефективна технологія для розвитку енергонезалежних сільських територій 147

Руденко О. М.

Використання відновлюваних джерел енергії з метою розвитку сільських територій та підвищення енергоефективності сільгоспвиробництва 151

Сімон В. В.

Проблеми інноваційного розвитку аграрного сектору України 154

8. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ Й ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНИХ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Жукова О. Г., Гончаренко А. В.

Опорні альтернативні електростанції, як джерело електроенергії та додатковий дохід..... 158

Зось-Кіор М. В., Овчаренко Є. І., Іщенко М. В.

Управління потенціалом підприємства у рамках формування енергоефективних та енергонезалежних сільських територій 161

Ніколайчук Т. О.

Людський капітал – як інструмент інноваційних перетворень в сільському господарстві 163

Рибальченко А. М.

Забезпечення сталого розвитку сільських територій в контексті політики енергозбереження..... 166

Таким чином, біогазові установки характеризуються комплексним ефектом: енергетичним – отримання та використання біогазу; природоохоронним – зниження хімічного і бактеріологічного забруднення ґрунту, води, повітря, дезодорація атмосфери; ефектом від використання шламу в якості товарного продукту – у вигляді органічного добрива або для отримання білково-вітамінних кормових добавок.

Бібліографічний список

1. *Крачок Л. І.* Новітні технології в сільському господарстві: проблеми і перспективи впровадження. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 3. С. 19–21.
2. *Дем'яненко С. І.* Інноваційне зростання – основа стабільності агропромислового комплексу. Наука та інновації. *Сільськогосподарські і аграрні технології*. 2005. Т. 1. Вип. 1. С. 87–98.
3. Шубравська О. В., Молдован Л. В., Пасхавер Б. Й. та ін. *Інноваційні трансформації аграрного сектора економіки* : [монографія]; за ред. д-ра екон. наук О. В. Шубравської ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозів. Київ, 2012. 496 с.

Климчук Олександр Васильович

д-р екон. наук, доцент

ORCID: 0000-0002-9427-9561

Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця

КЛАСТЕРНІ ПІДХОДИ У ВИРОБНИЦТВІ БІОПАЛИВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ АПК

Вирішення проблем економічного характеру забезпечується створенням надійного енергетичного потенціалу країни. У контексті історичних передумов формування України зумовили її розвиток як аграрної держави. З переходом країни до ринкових відносин важливим завданням є пошук найбільш ефективних форм господарювання, що сприятимуть розвитку виробництва біопалив [1]. При цьому особливого значення набуває розробка концепції кластерної організації підприємств із переробки біомаси з повним їх забезпеченням місцевою сировинною базою [2].

Світовий досвід організації кластерів свідчить, що фактично у всіх країнах європейської співдружності діють державні програми розвитку й підтримки кластерних утворень, особливо в інноваційній і аграрній сферах [3]. Формуванню кластерів у ЄС надається відповідна державна підтримка шляхом реалізації стратегії підприємництва, регіональної стратегії, промислової стратегії, Європейської хартії малих сільськогосподарських підприємств або дослідно-інноваційної стратегії. Економіка території, що формується на основі кластерів, – це модель конкурентоспроможної та інвестиційно привабливої економіки, яка базується на використанні ефектів синергії і масштабу. Кластерні локальні мережі територіально-виробничих систем є джерелами й факторами забезпечення високого рівня та якості життя населення, економічного зростання й сталого розвитку територій [4].

Відтак, успішне функціонування кластерів дозволяє забезпечити розвиток економічної складової регіону, допомагає розв'язувати комплекс соціальних проблем перед населенням, що в загальному зумовлює їх політичне значення. Співпраця у кластері надає підприємцям кращі можливості для систематизації виникаючих різноманітних проблем і вибору найбільш оптимальних шляхів їх вирішення. На основі партнерської взаємодії відбувається швидкий обмін інформацією, знаннями й досвідом на різних рівнях управління, активізується співробітництво між організаціями із взаємодоповнюючими активами.

В умовах ефективної дії ринкового механізму виробничу діяльність потрібно оцінювати на основі отримання максимальних фінансових результатів і досягнення економічної стабільності на ринку. Виробництво енергії із частини сільськогосподарської продукції сприятиме збільшенню обсягів споживання відновлюваних енергоресурсів для задоволення енергетичних потреб як сільських домогосподарств, так і агропромислового комплексу загалом; створяться умови для розвитку середньо- й дрібнотоварних форм господарювання на селі, які завдяки кооперації можуть бути повноправними та ефективними гравцями на енергетичному ринку [5].

Слід відзначити, що у структурі використання енергетичних ресурсів агропромисловий комплекс України виступає одним із основних споживачів енергії, а біоенергетика є потужним стимулом для розвитку аграрного сектору економіки. Біопаливна індустрія інтенсифікує потік інвестицій у сільське господарство, сприяє вдосконаленню технологій та інфраструктури галузі, що веде до збільшення обсягів виробництва продовольства та відповідного його здешевлення. Перспективним напрямом збільшення обсягів виробництва біопалив є кластерні підходи, що сприяють зростанню їх конкурентоспроможності на енергетичному ринку. При цьому функція регулювання біопаливного виробництва забезпечує вирівнювання керуючою системою відхилень від встановлених параметрів та ліквідацію диспропорцій, що час від часу виникають у процесі вказаного виду діяльності. Зважаючи на те, що на сучасному етапі розвиток біопаливної галузі в Україні перебуває на стадії свого становлення, то перед підприємствами, які приєднуються до виробників біопалив, відкриваються великі перспективи. Зусилля держави потрібно спрямовувати на стимулювання розвитку відновлюваних джерел енергії та законодавчо затверджувати численні пільги й привілеї.

Таким чином, кластерний метод організації виробництва дозволяє реалізувати найважливіші взаємозв'язки в технологіях, навичках, інформації, маркетингу й споживчих запитах, що характерні для цілого комплексу фірм і галузей. Такі взаємозв'язки визначальним чином впливають на спрямованість та темпи запровадження інновацій, а також на конкурентоздатність вироблених біопалив. У подальшому розробляється сукупність заходів коригування, які будуть забезпечувати рівномірне протікання виробничого процесу, а також контролюватимуть встановлений ритм виробництва та підтримання ефективних зв'язків між окремими структурними підрозділами. Внаслідок дії синергетичних ефектів, здійснення синхронізації процесів транснаціоналізації та інноваційної модернізації кластеризовані біопаливні підприємства будуть отримувати комплекс глобальних конкурентних переваг, що у рамках сформованої моделі економічної ефективності матимуть найвищі показники

отриманого прибутку, конкурентоспроможності, частки на ринку, власного позиціонування, мобільності та перспективності розвитку.

Бібліографічний список

1. Климчук О. В. Управлінські аспекти розвитку конкурентоспроможного виробництва біопалива в Україні. *Економіка та управління АПК*. 2019. № 2. С. 51–66. doi: 10.33245/2310-9262-2019-151-2-51-66
2. Климчук О. В. Методологічні засади кластеризації та інноваційності у формуванні конкурентоспроможного виробництва біопалив. *Бізнес Інформ*. 2016. № 5. С. 57–62.
3. *Конкурентоспроможність економіки України: стан і перспективи підвищення* : монографія. За ред. І. В. Крюкової. К.: Основа, 2007. 488 с.
4. Крисанов Д., Удова Л. Кластеризація економічної діяльності та обслуговування як інструмент сталого розвитку сільських територій. *Економіка України*. 2009. № 10. С. 69–75.
5. Климчук О. В. *Розвиток та регулювання конкурентоспроможного виробництва біопалив* : монографія. Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2017. 372 с.

Писаренко Павло Вікторович

д-р с.-г. наук, професор,
академік Інженерної академії України
ORCID ID: 0000-0002-4915-265X

Безсонова Валентина Олександрівна

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

БІОЕНЕРГЕТИКА ЯК ПЕРСПЕКТИВНА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНИХ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Сьогодні у світі продовжують розвиватись явища, що порушують цивілізований плин життя: вичерпуються традиційні джерела енергії, зростає вартість їх видобування, інтенсивно забруднюється довкілля, руйнується біосфера, утворюється надмірна кількість органічних відходів промислового, сільськогосподарського та побутового походження.